ژیان لە نمایشی (ماڵێك لە بێدەنگی) ... ن/ کامەران حاجی ئەلیاس

بیرۆکە شانۆگەرییەکە:

بیرۆکەی شانۆگەرییەکە باس لە شەڕ و ئاکامی شەر دەکات لە نێو خێزان لە کۆمەڵگاش بەگشتی روداوی شانۆگەرییەکە بە ژیانی پیاوێك دەست پێدەکات کاتێ وەکو وێنەگری فۆتۆگرافی جەنگ هەموو چرکەساتەکانی جەنگی لە رێگەی کامیراکەی وێنەگرتووە هەر لەوێنەگرتنی سەرکەوتن و ونوشستی تا وێنەگرتنی زۆربەی هاورێیەکانی کە لەکاتی شەڕ دەبنە قوربانی .. ئەنجا شانازیش بە کارەکانی خۆی دەکات لە هەمان کاتدا خۆی بە پاڵەوان و سەرکەوتوو دەناسێت کەچی لەناو ماڵەکەی خۆیدا کەسێکی دۆراو و هەموو پەیوەندییە کۆمەڵایەتی و ژیانی لەگەڵ هاوسەرەکەی لە دەستداوە ئافرەتێك کەخێزانی ئەو پیاوەیە وەکو رەتکردنەوەو دەربڕینی نارەزایی بەرامبەر بە شەڕ بڕیار دەدات بەهیچ شێوەیەك قسەو گفتوگۆ لەگەڵ هاوسەرەکەی نەکات تا ئەو کاتەی بتوانێ هاوسەرکەی بگۆرێت،هەر واش بوو بە بێدەنگی خۆی توانی ببێتە فاکتەری خێر و گرەوی کلیلی سەرکەوتن بە بەرێکی خۆی و هاوسەرەکەیدا بدات ئەمە چەمکی شانۆگەری ماڵێك لە بێدەنگی بوو،کە پێمان دەڵێت : هەردەم لایەنی خێر و پاك و راستگۆیی و خۆشەویستی گراوەکان دەکەنە ترۆپکی ئاشتی و بەختەوەری .

دەق:

بەندە چەندین جار لە نووسینەکانمداجەختم لەوە کردۆتەوە کە ئامادەکرنی دەقێکی شانۆیی لە دوو دەق و لە دوو نوسەری جیاواز،یاخود زیاتر کارێکی سەخت و ئاسان نیە، ئەگەریش هەیە کە هیچ نووسەرێك ئەوەی لاپەسند نەبێت چەند دێرێك یان بیرۆکەکەی لەگەڵ بیرۆکەی نووسەرێکی تر تێکەڵکێش بکرێت بۆ ئەوەی دەقێکی نوێی نمایشی لەسەر بونیاد بنرێت، راستە لەم نمایشەدا هەردوو نوسەرەکە عێراقین (یوسف سائغ و فەلاح شاکر) وەگیراوە لەیەك کۆمەڵگاو لەیەك بارودۆخ ژیاون ، بەڵام مەرج نیە وەکو یەك بەیەك شێوە و بەیەك فۆرم بیر بکەنەوە واتە یەك بیرکردنەوەیان بۆ بابەتێك هەبێت ، کەچی دەرهێنەر (کرمانج مستەفا) تارادەیەك توانیبووی دەقێکی

نمایشمان پێشکەش بکات بە تایبەتی لە رووی سەرەتا ، ململانێ ، روداو ، ترۆپك ، چارەسەر لەگەڵ کۆتایی. بەجۆرێك بێت بینەر هەست بەوە ناکات شانۆگەرییەکە لەدوو دەق وەرگیراوە، ئەوەشیان خاڵێکی گرنگی سەرکەوتنی شانۆگەرییەکە بوون.

نواندن/

نواندن لەم شانۆگەرییەدا تارادەیەك دەتوانین بە نواندنی تاکە کەسی (مۆنۆدراما) لە قەڵەم بدەین بەتاییبەتی لە رووی دیالۆژ (زمانی گفتۆگۆ)، ئافرەتەکە بە درێژی ماوەی شانۆگەرییەکە لەسەرەتا تاوەکو کۆتایی شانۆگەرییەکە بوونی هەبوو بەڵام تەنیا یەك دیالۆژی لە کۆتایی نمایشەکەدا هەبوو کە بریتی بوو لە وشەی (بەڵێ) ئەمە لەرووی دیالۆژەوە ئەگەر بەشێوە هونەر و ئەکادیمایەکە سەیری رۆڵی ئافرەتەکە بکەین بێگومان نواندنەکەی زۆر زەحمەتە تۆ بتوانی دیالۆژەکان بەبێ دیالۆژی قسەکردن تەنیا لە رێگەی ئاماژە و هێما بگەینیتە بینەرانی ئامادە بوو نابێ ئەوەمان لەبیر بچێت کە نواندن بە زمانی ئاماژە و هێمای و جەستەی مرۆڤ کارێکی ئاسان نیە دەبێ ئەو کەسە زانیاری تەوای لەسەر زانستی هێما کان و ئاماژەکان هەبێت بۆ ئەوەی بە باشترین شێوە ئاڵوگۆر و بیروبۆچوونەکان و چەمەکەکان بەرجەستە بکات و لەگەڵ کەسی بەرامبەرو بگەێنێتە بینەران .

ئەو ئەکتەرەی رۆڵی ئافرەتەکەی دەگێرا خاتوون(لیلا مەجیدی) تارادەیەك توانی بووی لەرێگەی ئاماژە و جوڵەکانی دیالۆژەکانی بگینتێتە بینەران بەتایبەتی گەیاندنی هەردوو چەمکی ناوەوە و دەرەوەی کەسایەتیەکەو سەرجەم حاڵاتەکان بەتایبەتی حاڵەتی دەرونی لەگەڵ،کاروکاردنەوەکانی پیاوەکە و لەرێگەی بەکارهێنانی کەلوپەلی (ئیکسسوارات) شانۆی بە تایبەتی مەکینەی دوورمان ، قوماش : مەقست .. روناکی و موزیکی شانۆیی یاردەرێکی باشی بوون زۆرجاریش لەیەك ساتی زۆر کورتدا بەجوڵەیەکی بچووك لەرێگەی چاو یان پەنجەکان یاخود لەرێگەی ئاوێدانێك ماناو گوزارشتی زۆری دەبەخشی هەندێ دیالۆژ کە ئەگەر راستەوخۆ بە دیالۆژی زمانی قسەکردنی کردبا لەوانەیە بەقەد زمانی جوڵە و ئاماژە بەهێزو کاریگەر نەبونایە بەڵام نابێ ئەوەشمان لەبیر بچێت ئەکتەری بەرامبەر(پیاوەکە) کە دەرهێنەر خۆی رۆڵەکەی بەرجەستە کردبوو هاوکار و یارمەتی زۆر بوو بۆ سەرخستن و گەیشتنی پەیامەکەی (لیلا مەجیدی) بەجۆرێك بینەر درکی بەوە دەکرد ئافرەتەکە وەکو پیاوەکە دیالۆژەکانی بەزمانی قسەکردن دەڵێت نەك بە ئاماژە و هێما ئەمەش بۆ توانستی ئەکتەرەکە دەگەرێتەوە بۆیە مایەی رێزە دەست خۆشیە لەگەڵ ئەوەشدا (لیلا

مجیدی) لەهەندێ حاڵەتدا وەك پێویست نەبوو بۆنموونە لەكاتی دیالۆژی كەتەنیا وشەی (بەڵێ) زیاتر لە چەندجارێك دووبارەی كردەوە دەكرا هەر جارە و بەشێوەیەكی جیاواز لەرووی دەموودووەكەی بكردایە ، یاخود تەنیا یەكجار ئەم دیالۆژەی گووتبا بەجۆرێك ماناو مدللولی خۆی كەدەرهێنەر مەبەستی بوو بگات بە ئامادەبووان .

هونەرمەند كرمانج مستەفا رۆلی پیاوەكەی دەگێرا ئەوەندەی من كارەكەكانی ئەم هونەرمەندە م بینیوە هەردەم لەبواری دەرهێنان سەركەوتووتر بوو لە نواندن بەڵام لەم نمایشەدا دەتوانم بڵێم هاوسەنگی تەواوی لە نێوان نواندن و دەرهێنان دورست كردبوو ئەگەر چی بۆچونێك هەیە دەڵێت: ئەو كەسەی نواندن دەكات وەك ئەوەی بینەران نواندنەكەیان دەبینن خۆیان نوندنەكەی خۆیان وەكو بینەر نابینن لەهەموو روێكەوە بۆیە لەوانەیە كەموو كوڕی لە نواندنەكە هەبێت بەڵام خودی خۆی دركی پێنەكات.
هەرچەندە زۆرجار ئەكتەر لەبەردەم ئاوێنە نواندنەكەی خۆی دەكات یان لەرێگەی كامیرا پرۆڤەكانی تۆماردەكات ،پاشان سەیری دەكاتەوە بەمەبەستی دیاركردنی لایەنی پۆزەتیف و نیگەتیڤی نواندنەكەی خۆی بەڵام بۆچوونی خۆم ئەوەیە كە كاتێ دەرهێنەر كاری دەرهێنان دەكات خۆی نواندن نەكات بۆ ئەوەی هەموو هزر و توانستی خۆی بۆ پرۆسەی دەرهێنان تەرخان بكات و نمایشەكە لەهەموو روێكەوە سەركەوتوو بێت كاتێ لە كرمانج مستەفا پرسی بۆچی خۆت رۆڵی (پیاوەكەت) بەرجەستە ، لە وڵامدا گوتی:” رێزم هەیە بۆهەموو ئەكتەرەكان بەڵام بۆ رۆڵ بینینی ئەم كەسایەتییە ئەكتەری وام لەبەر دەست نەبوو بتوانێ ئەوەی من دەمەوێت ئەو ئەكتەرە بەرجەستە بكات لەلایەكی تریشەوە من هەستم كرد خۆم زۆر لەم رۆڵە نزیكم “.

كرمانج مستەفا بەهۆی ئەوەی زۆربەی دیالۆژی گفتوگۆكردن بەتەنیا بوو راستە ئەكتەری دووەم لەسەر تەختەی شانۆ بوو بەڵام كەسێكی (لاڵ) بوو ئەمەش ماندووبوون توانستێكی زۆری پرۆڤەی پێویستە لەهەمانكاتدا بۆ سەركەوتنی رۆڵەكەی تارادەیەكی زۆر سوودی لە كەسایەتی (هاملێت) و (ئۆتێلۆ)ی شكسپیر بینیوە بەتایبەتی لە دیمەنەكانی شێت بوون ، گوێ فڕێدان ، فڕێدانی جلوبەرگەكە لەگەڵ زرۆبەی هەڵچوونەكانی.. ئەمەش كارێكی ئاساییە بۆهەر ئەكتەرێك بۆ دۆزینەوەی حاڵەتە رۆحیەكانی ئەو كەسایەتیەی بەرجەستەی دەكات .
خاڵێكیتری سەركەوتنی كرمانج مستەفا ئامادە باشی بۆ(فلاش باك) بوو كە پێویستیە هەموو ئەكتەرێك ئەو ئامادەباشیەی هەبێت بۆئەوەی ئەگەر هاتوو ئەكتەرێك دیالۆژی لەبیر چووە یان روداوێك روویدا چۆن

چاسەری دەکەیت بێئەوەی بینەران هەستی پێبکەن واتە دەبێ ئەکتەری سەرکەوتوو ئامادەباشی هەبێت بۆ رۆڵ بینینی کەسییەت لەناو کەسییەت ، روداو لەناو روداو ، کات لە ناوکاتدا.. لەنمایشی ئەم شانۆگەرییەدا روداوی ئاگر کەوتنەوە رویدا کاتێ پارچە ئاگرێك لە بنمیچی شانۆ کەوتە سەر تەختەی شانۆ لەم حاڵەتدا دەبێ ئەکتەر چۆن هەڵسوکەوت بکات ؟چۆن ئاگرە بکوژێنێتەوە لەهەمان کاتدا کار لە رێرەوی نمایشەکە نەکات بەجۆرێك هەڵسوکەوت بکات هیچ کاریگەری نیگەتیڤی لەسەر نمایشەکە نەبێت کاتێ زیاتر لە (30 -40) جار پرۆڤەکراوە بەڵام ئەم حاڵەتە روینەداوە بەڵام لەرۆژ نمایش رویدا، کرمانج بەشێوەیەکی زۆر هونەری ئاگرەکەی دامرکانەوە وە گیانی ئەکتەرەکان و بینەرانیشی پاراست بەجۆرێك روداوەکەی کردە خزمەتی نماشیەکەی و نواندنەکەی ، ئەگەر ئەکتەرێکی تر لە شوێنی ئەو بوایە لەوانەیە تووشی شڵەژان با و نمایشەکەش سەرکەتوو نەدەبوو گیانی هەمووﻻیەکیش دەکەوتە مەترسی دەست خۆشی لە کرمانج دەکەم کە توانی حاڵەتی ئاگرەکەی بە شێوەیەکی نۆرماڵ تێپەراند بەرادەیەك هەندێ لە بینەران هەستیان بە ئاگرەکە نەکرد هەروەکو بەشێك لە نمایشی شانۆگەرییەکەیان بینی بۆیە دەبێ ئەکتەرئامادەیی هەبێت بۆ هەر حاڵەتێك .

کرمانج مستەفا راستە لە رۆڵەکەیەی وادەخواست کەسێکی شەرانگێز بە هاتوو هاوار و توڕە بێت ، بەڵام بەردەوامی لەسەر ئەم ریتمەی لە هەندێ دیمەن دیالۆژ و نواندنەکەی وندەبوو، نا بێ ئەوەمان لەبیر بچێت کە زۆرجار بێدەنگی مەبەستدار بەهێز ترین پرمانا ترین دیالۆژە.

دەرهێنان /

دەرهێنەر بەسوود وەرگرتن لە چەند قوتابخانەیەکی دەرهێنان وابەست نەبوون بە رێبازێکی دیارکراوی شانۆیی نمایشەکە سەرکەوتوو بوو لەهەمان کاتدا جۆرە دەرباز بوونێك بوو لە رەخنەگرتن . دەرهێنەر لە پانتایەکدا شەڕ و ئاشتی پیشانداین بە دابەش کردنی تەختەی شانۆ و هاوسەنگی لە نواندن و کەرستەو دیکۆر روناکی.. لەهەمووی گرنگتر سینۆگرافیا هاوکاری باشی پرۆسەی دەرهێنان بوو بەتایبەتی (فیگەری وێنەکان) ئەگەرچی زۆرێك لەئامادەبووان (فیگەرەکانیان) بەتێکەڵکردنی سینەما بە شانۆ دانابوو بەڵام ئەمە کارێکی سینەمایی نەبوو چەند (فیگەری) کامیرای فۆتۆی وێنەیی جێگیر بوون لەﻻیەکی تر دەرهێنەر زۆر زیرەکانە لە گۆڕانی دیمەنەکان و لکاندی بەیەکەوە

سەرکەوتوو بوو بە جۆرێك بینەران زۆر لەگەڵ دیمەنەکان ئاوێتەی روداوی شانۆگەرییەکە ببوون بەواتایەکی تر کەشێکی شانۆیی لەرێگەی دەرهێنان بۆ ئامادەبوان فەراهەم کردبوو.هەڵبژردنی هۆڵی نمایش زۆر گرنگە دەهێنەر ئەو هۆڵەی هەڵبژاد کە بینەر زۆر لە تەختەی شانۆ نزیك بوون بۆ ئەوەی لە نزیکەوە هەموو هێماو ئاماژە و چرپەی ئەکتەر ببینێت .

ئیکسسواراتی شانۆی لەبەرجەستەکردن وشێوازی دیدگای دەرهێنەر لەخزمەتی پرۆسەی دەرهێنان بە ماناو مەدلولی زۆروە بەکارهاتبوو وەکو (مقست) وە سوود وەرگرتن لە دەستەواژەییەکی کوردی (زمانت بە مەقست دەبڕم) بەکارهێنانی مەقست بەشێوازێکی هونەری لەگەڵ دورستکردنی نیشانەی (ئێکس) لە رێگەی پەتی هەڵخستنی جلوبەرگ و فڕێدانی پۆستاڵ وەکو هێمایەك بۆ دەرباز بوون لە رۆحی شەر ، نیشاندانی تارمایی کۆمەڵی کەس لەدواوەی شانۆ لەکاتی ناشتنی قوربانیەکی شەڕ . دیمەنەکانی گرتەی ژیانی رۆژانەی (ئافرەتەکە) لەرێگەی فیگەرەکان لەچەند ساتێکی کورت سەرکەوتوو بوو، لە کۆتایی شانۆگەرییەکە ئەو کامیرایەی پیاوەکە بۆ شەری بەکار دەهێنا توانی بیگۆرێت بۆ وێنەی (سیڵفی) خۆشەویستی خۆی و هاوسەرەکەی.

دەرهێنەر کەشێکی شانۆیی بۆ ئامادەبووان دورستکرد بوو بە جۆرێك هۆڵی شانۆی کپ کردبوو بە مانایەکی تر بینەر خۆی لەناو نمایشەکە دەدۆزییەوە بەرادەی ئەبڵقبوون، شانۆگەرییەکە کۆتایی هاتبوو بینەر هەربێ دەنگ بوو.
شانۆگەری ماڵۆك لە بێدەنگی لە دەقی (عەبا)ی هەردوو نووسەری عێراقی یوسف سائغ و فەلاح شاکر وەگیراوە لە وەرگێڕانی رێبین رەسوڵ ، سینۆگرافیای (ئەیار سلێمان) دراماتورگ و دەرهێنانی هونەرمەند (کرمانج مستەفا)بوو،بەرهەمی تیپی رۆژ – پەیمانگەی هونەرجوانەکانی هەولێرە بوو لە میانی چوارەمین فیستیڤاڵی نێودەوڵەتیی شانۆی هەولێر لە 17/12/2017 نمایش کرا.